

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Autentiškas vertimas
Vyriausybės kanceliarijos
Administravimo departamentas
2022 09 06*

KETVIRTASIS SKYRIUS

NUTARIMAS

Peticija Nr. 38686/16
Romualdas GASKA
prieš Lietuvą

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Ketvirtasis skyrius), 2018 m. lapkričio 13 d. posėdžiaujant komitetui, sudarytam iš:

pirmininko Paulo Pinto de Albuquerque,

teisėjų Egidijaus Kūrio,

Iulia Antoanella Motoc

ir *skyriaus kanclerio pavaduotojo* Andrea Tamietti,

atsižvelgdamas į minėtą peticiją, kuri Teismui buvo pateikta 2016 m. birželio 27 d.,

atsižvelgdamas į atsakovės Vyriausybės pateiktas pastabas ir pareiškėjo pateiktą atsakymą su pastabomis,

po svarstymo skelbia tokį nutarimą:

FAKTAI

1. Pareiškėjas Romualdas Gaska yra Lietuvos pilietis, gimęs 1958 m. ir gyvenantis Alytuje. Pareiškėjui, kuriam buvo suteikta teisinė pagalba, Teisme atstovavo Vilniuje praktikuojanti advokatė J. Samuolytė.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybei (toliau – Vyriausybė) atstovavo jos atstovė K. Bubnytė-Širmenė.

3. Pareiškėjas nuo 2012 m. kovo 9 d. yra kalinamas Alytaus pataisos namuose.

4. 2014 m. jis pateikė skundą valstybei, teigdamas, kad buvo laikomas perpildytose kameroje ir antisanitarinėmis sąlygomis, kad neturėjo

pakankamai laiko pasinaudoti dušu ir kad buvo veikiamas pasyvaus rūkymo. Jis reikalavo 30 000 Lietuvos litų (LTL; maždaug 8 700 eurų (EUR)) neturtinei žalai atlyginti.

5. 2014 m. rugsėjo 22 d. Kauno apygardos administracinis teismas atmetė pareiškėjo skundą. Teismas nustatė, kad per visą nagrinėjamą laikotarpį, išskyrus 169 dienas, kai pareiškėjas buvo išvežtas už pataisos įstaigos ribų, pareiškėjui teko 2,24 kv. m asmeninio ploto, t. y. buvo pažeista 3,1 kv. m ploto norma. Tačiau teismas nustatė, kad sanitarinės sąlygos kamerose atitiko atitinkamas nacionalines higienos normas ir kad pareiškėjas neįrodė, jog turėjo kvėpuoti tabako dūmais užterštu oru (pasyvus rūkymas). Teismas taip pat atmetė kaip neįrodytą pareiškėjo teiginį, kad jo sveikata pablogėjo. Teismas taip pat pabrėžė, kad pareiškėjas buvo laikomas bendrabučio tipo gyvenamosiose patalpose, dieną galėjo laisvai judėti įstaigos teritorijoje, buvo galima užsiimti įvairia laisvalaikio ir edukacine veikla. Todėl pareiškėjo reikalavimas dėl neturtinės žalos atlyginimo buvo atmestas.

6. Pareiškėjas pateikė apeliacinį skundą dėl šio sprendimo, tačiau 2016 m. gegužės 2 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas jį atmetė. Teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo išvadomis dėl pareiškėjui tenkančios asmeninės erdvės. Teismas taip pat nustatė, kad tam tikrais laikotarpiais galėjo būti pažeisti nacionalinės teisės aktai, susiję su kamerose esančia šviesa ir pasyvaus rūkymo poveikiu pareiškėjui. Tačiau teismas pakartojo, kad pareiškėjas buvo laikomas bendrabučio tipo gyvenamosiose patalpose, dieną galėjo laisvai judėti ir užsiimti įvairia laisvalaikio bei edukacine veikla. Todėl Teismas manė, kad pažeidimo konstatavimo pakanka ir kad nebūtina priteisti pareiškėjui neturtinės žalos atlyginimo.

SKUNDAI

7. Pareiškėjas skundėsi pagal Konvencijos 3 straipsnį dėl jo kalinimo sąlygų.

8. Be to, nesiremdamas konkrečia Konvencijos nuostata, jis skundėsi, kad nacionalinis procesas dėl žalos atlyginimo nebuvo veiksminga teisinės gynybos priemonė dėl jo skundo pagal 3 straipsnį.

TEISĖ

9. Pareiškėjas teigė, kad Alytaus pataisos namuose jis buvo laikomas antisanitarinėmis sąlygomis perpildytose bendrabučio tipo gyvenamosiose patalpose ir buvo veikiamas pasyvaus rūkymo. Jis rėmėsi Konvencijos 3 straipsniu, kuriame nurodyta:

„Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį arba būti taip baudžiamas.“

10. Pareiškėjas taip pat teigė, kad nacionalinis teismo procesas dėl žalos atlyginimo nebuvo veiksminga teisinės gynybos priemonė dėl jo skundo pagal Konvencijos 3 straipsnį. Teismas, kuris sprendžia dėl bylos faktų teisinio kvalifikavimo (žr. *Radomilja ir kiti prieš Kroatiją* [DK], Nr. 37685/10 ir 22768/12, §§ 114 ir 126, 2018 m. kovo 20 d.), mano, kad šis skundas nagrinėtinas pagal Konvencijos 13 straipsnį, kuriame nurodyta:

„Kiekvienas, kurio teisės ir laisvės, nustatytos šioje Konvencijoje, yra pažeistos, turi teisę pasinaudoti veiksminga teisinės gynybos priemone kreipdamasis į valstybės instituciją nepriklausomai nuo to, ar tą pažeidimą asmenys padarė eidami savo oficialias pareigas.“

A. Šalių teiginiai

11. Vyriausybė atkreipė Teismo dėmesį į tai, kad pareiškėjas Teismui pateikė suklasotą dokumentą. Šis dokumentas - tai 2011 m. birželio 30 d. raštas, kurį pareiškėjas tariamai gavo iš Teisingumo ministerijos ir kuriame ministerija pripažino, kad pataisos įstaigoje ne visada užtikrinamas rūkančių ir nerūkančių kalinių atskyrimas. Vyriausybė atkreipė dėmesį į tai, kad šis raštas iš tikrųjų buvo adresuotas kitam asmeniui, O. B., kalinčiam kitoje pataisos įstaigoje. Rašto kopijoje, kurią pareiškėjas pateikė Teismui, O. B. pavardė buvo užtušuota balta spalva, o vietoje jos ranka įrašyta pareiškėjo pavardė. Vyriausybė pateikė Teismui ministerijos rašto, išsiųsto O. B., originalo kopiją, kurioje nurodyta ta pati data ir registracijos numeris kaip ir pareiškėjo pateiktame rašte.

12. Paprašyta pakomentuoti Vyriausybės pastabas, pareiškėjo atstovė J. Samuolytė pripažino iš pareiškėjo gavusi tariamai suklasotą raštą ir atsiprašė už tai, kad per „labai apgailėtiną neapsižiūrėjimą“ išsiuntė jį Teismui.

13. Pareiškėjas teigė, kad jis perdavė šį raštą savo atstovei kaip „informaciją apie tai, kaip pareigūnai turėtų atlikti savo funkcijas atskirdami rūkančius ir nerūkančius kalinius“, tačiau neprašė jos perduoti šį raštą Teismui. Jis manė, kad įvyko „nesusipratimas“, už kurį atsakinga jo atstovė. Pareiškėjas taip pat teigė, kad ministerijos raštas buvo tik informacinio pobūdžio ir nesukėlė jokių teisinių pasekmių.

B. Teismo vertinimas

14. Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies a punkte nurodyta:

„Teismas paskelbia nepriimtina kiekvieną pagal 34 straipsnį pateiktą individualią peticiją, jeigu mano, kad:

a) peticija nesuderinama su Konvencijos ir jos protokolų nuostatomis, yra aiškiai nepagrįsta arba pateikta piktnaudžiaujant individualios peticijos teise ...“

15. Teismas pakartoja, kad pagal šią nuostatą peticija gali būti atmesta kaip piktnaudžiavimas individualios peticijos teise, jeigu, be kitų priežasčių, ji buvo sąmoningai grindžiama tikrovės neatitinkančiais faktais (žr. *Gross prieš Šveicariją* [DK], Nr. 67810/10, § 28, ECHR 2014, ir ten nurodytas bylas).

16. Šioje byloje pareiškėjas skundėsi dėl jo kalinimo sąlygų, įskaitant tariamą pasyvaus rūkymo poveikį. Tokiomis aplinkybėmis Teismas mano, kad Teisingumo ministerijos pripažinimas, jog pareiškėjo skundas dėl pasyvaus rūkymo poveikio buvo pagrįstas, neabejotinai būtų reikšmingas vertinant, ar pareiškėjo kalinimo sąlygos atitiko Konvencijos 3 straipsnio reikalavimus.

17. Išnagrinėjęs pareiškėjo pateiktą Ministerijos raštą ir Vyriausybės pateiktą raštą (žr. 11 punktą pirmiau), Teismas neabejoja, kad pareiškėjo pateiktame rašte buvo padaryti pakeitimai – užtušuota tikrojo adresato (O. B.) pavardė ir įrašyta pareiškėjo pavardė. Pats pareiškėjas neneigė, kad suklastojo raštą ir perdavė jį savo atstovei (žr. 13 punktą pirmiau). Tokiomis aplinkybėmis Teismas mano, kad nėra svarbu, ar pareiškėjas norėjo, kad suklastotas raštas būtų išsiųstas Teismui, ar ne. Taip pat nesvarbu, ar atstovė, kurią pareiškėjas įgaliojo veikti jo vardu, išsiuntė suklastotą raštą Teismui vykdydama aiškius pareiškėjo nurodymus, ar „neapsižiūrėjo“ (žr. 12 ir 13 punktus pirmiau).

18. Teismas pabrėžia, kad suklastoto dokumento pateikimas yra rimtas bandymas suklaidinti Teismą, kurio jis negali toleruoti (žr., pavyzdžiui, *Bagheri ir Maliki v. Nyderlandus* (nutarimas), Nr. 30164/06, 2007 m. gegužės 15 d.). Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Teismas mano, kad pareiškėjo elgesys prieštarauja individualios peticijos teisės tikslui. Todėl peticija turi būti atmesta kaip piktnaudžiavimas individualios peticijos teise pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 ir 4 dalis.

Dėl šių priežasčių Teismas vienbalsiai

skelbia peticiją nepriimtina.

Surašyta anglų kalba ir paskelbta raštu 2018 m. gruodžio 6 d.

Andrea Tamietti
Kanclerio pavaduotojas

Paulo Pinto de Albuquerque
Pirmininkas